

O-ST 043

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน
Fruit Thinning to Enhance the Quality of Longan by Farmers in Pasang District of Lamphun Province

ศิริพร ดู่สอน (Siriporn Doosorn)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²

สินีนุช คุรุเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khurutmuang Sansern)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) สภาพการผลิต การตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพ และการตลาดลำไยของเกษตรกร 3) ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร 5) ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย กับสำนักงานเกษตรอำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ในปี พ.ศ.2564 จำนวน 7,068 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรอายุเฉลี่ย 59.47 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสบการณ์การปลูกลำไยเฉลี่ย 21.39 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.37 คน การเข้าร่วมประชุม/อบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.93 ครั้ง/ปี 2) เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.52 ไร่ ปริมาณผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,637.86 กก./ไร่ ราคาของลำไยที่ขายได้เฉลี่ย 15.04 บาท/กิโลกรัม มีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 10,137.37 บาท/ไร่ ต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 4,428.28 บาท/ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำการตัดแต่งข้อผลลำไยเพื่อเพิ่มคุณภาพ ช่องทางการจำหน่ายผ่านล้งลำไย 3) ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ในระดับน้อย โดยได้รับความรู้จากสื่อจกกรรม มากกว่าแหล่งอื่นๆ และความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผลผลิต รองลงมา คือ ด้านการผลิต และ ด้านการตลาด 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูกลำไย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ต้นทุนการผลิตลำไย และความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย 5) ปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุดคือ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในการตัดแต่งข้อผลลำไย และข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมคือ ควรนำเกษตรกรไปดูงานแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ การตัดแต่งข้อผล ความคิดเห็น สภาพการผลิต คุณภาพลำไย

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช doosorn.ammy@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, economic, and social conditions of farmers 2) production conditions, fruit thinning for quality enhancement, and longan marketing of farmers 3) knowledge, knowledge resource, and opinions towards fruit pruning for quality enhancement of farmers 4) factors relating to the opinions about fruit thinning for quality enhancement of farmers 5) problems and suggestions regarding the extension of fruit branch pruning for longan quality enhancement. This research was a survey research. The population of this research was 7,068 farmers who had registered as longan production farmers with Pasang District Agricultural Extension Office, Lamphun province in 2021. The sample size of 198 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 and simple random sampling method through lotto picking. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and multiple regression analysis. The results of the research found out that 1) farmers had the average age of 59.47 years old, completed primary school education, had the experience in longan production of 21.39 years, had the average number of member in the household of 3.37 people, and participated in the agricultural meetings/trainings 3.93 times/year on average. 2) Farmers had the average longan production area of 7.52 Rai, had the average longan productivity of 1,637.86 kilogram/Rai, had the average price for longan selling at 15.04 Baht/kilogram, earned the average income from longan selling of 10,137.37 Baht/Rai, and had the average longan production cost of 4,428.28 Baht/Rai. Most of the farmers did not perform the longan fruit pruning in order to enhance the quality of the longan. Their channel of distribution was through longan packing houses. 3) Knowledge regarding longan fruit thinning, overall, revealed that farmers had knowledge at the highest level. They received knowledge through various resources at the low level with receiving it from activity media more than other sources. The opinions towards fruit pruning for longan quality enhancement, overall, were at the high level especially on the production aspect. Second to that was on the production and marketing. 4) Factors relating to the opinions on fruit thinning for longan quality enhancement of farmers were such as the number of member in the household, level of education, experience in longan production, longan production area, longan production costs, and knowledge about longan fruit pruning. 5) The most important problem is the unstable of product price, so the farmers will hesitate to invest for investing in fruit thinning. Suggestions from farmers, should be brought to see the successful farmer's field.

Keywords: Fruit thinning, Opinion, Production condition, Quality longan

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ลำไยนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างมูลค่าทางการค้าเป็นอันดับต้นๆของประเทศไทย ซึ่งมีแหล่งเพาะปลูกกระจายทั่วทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคอื่นๆของประเทศไทย โดยพื้นที่ปลูกลำไยส่วนใหญ่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกลำไยดั้งเดิมและสำคัญที่สุดของประเทศ โดยจังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกลำไยทั้งหมดจำนวน 348,570 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) การปลูกลำไยในจังหวัดลำพูนถือเป็นอาชีพและรายได้หลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างดีเยี่ยม

อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นอำเภอหนึ่งที่เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญ มีการผลิตลำไยออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี มีพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมดจำนวน 52,462 ไร่ มีเนื้อที่ให้ผลผลิตจำนวน 49,129 ไร่ และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 1,034 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอป่าซางที่พบอยู่เสมอในการผลิตลำไยคือ ผลแตก เนื้อฉ่ำน้ำ ผลโตไม่สม่ำเสมอทั้งซอมีหลายขนาด ส่งผลให้เกษตรกรต้องเพิ่มต้นทุนในการคัดขนาด และเมื่อนำผลผลิตไปจำหน่ายได้ราคาถูกไม่คุ้มค่ากับการลงทุน สาเหตุหลักเนื่องมาจากต้นลำไยติดผลดกมากเกินไป ทำให้เกิดการแก่งแย่งน้ำและอาหารที่ใบสร้างขึ้น จนไม่เพียงพอต่อการนำไปสร้างผลทุกผลในซอให้ได้คุณภาพเท่าเทียมกัน พาวิน มะโนชัย และคณะ (2561) พบว่าแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้ผลลำไยมีขนาดผลใหญ่ได้คุณภาพดีแน่นอนคือ การตัดแต่งซอผลลำไย ที่ช่วย ให้ต้นไม่ ต้องสูญเสียธาตุอาหารมากเกินไปจนส่งผลให้ต้นโทรมไม่ออกผลในฤดูต่อไป ช่วยลดผลแตกหลุดร่วง ทำให้ลำไยมีคุณภาพดี ผลใหญ่ เนื้อหนา รสชาติดี เป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภค และมีรายได้มากกว่าการไม่ตัดแต่งซอผล โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดำเนินการโครงการรณรงค์การผลิตลำไยคุณภาพ ให้อัตราส่วนผลผลิตลำไยเป็นเกรด AA มากที่สุด เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ ได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการตัดแต่งซอผลให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอป่าซางตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา แต่ถึงอย่างไรก็ตามการตัดแต่งซอผลลำไยก็ยังไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างแพร่หลายและทั่วถึงในปัจจุบัน การศึกษาเกี่ยวกับการตัดแต่งซอผล เพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการตัดแต่งซอผลเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตลำไยของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต การตัดแต่งซอผลเพื่อเพิ่มคุณภาพ และการตลาดลำไยของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดแต่งซอผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งซอผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการตัดแต่งซอผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง “ การตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ”
ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัย จึงได้กำหนดกรอบ
แนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์
การปลูกลำไย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนการเข้าร่วมประชุม/อบรม ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ปริมาณผลผลิต ราคาเฉลี่ย
ของลำไยที่ขายได้ รายได้ในการขายลำไย ต้นทุนการผลิตลำไย และความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย
ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร อำเภอลำพูน มีประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย กับสำนักงานเกษตรอำเภอลำพูน ในปี พ.ศ.2564 จำนวน 7,068 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์โย มาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ได้ทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.98 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยทดสอบกับเกษตรกร จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง นำผลไปทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha ตามวิธีของ Cronbach) โดยทดสอบในประเด็นแหล่งความรู้ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.853 ซึ่งมีความมากกว่า 0.80 ซึ่งเป็นเกณฑ์ยอมรับได้ ดังนั้นจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 59.47 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การปลูกลำไยเฉลี่ย 21.39 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.37 คน

1.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร มีจำนวนแรงงานในการทำเกษตรเป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.09 คน มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 8.35 ไร่ ส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรเป็นโฉนดที่ดิน มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 66,782.83 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 52,979.80 บาท/ปี มีภาระหนี้สินในภาคการเกษตรเฉลี่ย 114,409.09 บาท ภาระหนี้สินนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 174,285.71 บาท ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง

1.3 สภาพสังคมของเกษตรกร มีการเข้าร่วมประชุม/อบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.93 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และส่วนมากเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

2. สภาพการผลิต การตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพ และการตลาดลำไยของเกษตรกร

เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.52 ไร่ มีปริมาณผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,637.86 กก./ไร่ ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำการตัดแต่งข้อผล มีสัดส่วนร้อยละของผลผลิตลำไยเกรด AA เฉลี่ย ร้อยละ 29.85 เกรด A เฉลี่ยร้อยละ 41.14 เกรด B เฉลี่ยร้อยละ 23.08 เกรด C เฉลี่ยร้อยละ 10.83 รูปแบบการขายผลผลิตส่วนใหญ่เป็นแบบตรงช่องทางการจำหน่ายผ่านล้งลำไย ราคาของลำไยที่ขายได้เฉลี่ย 15.04 บาท/กิโลกรัม มีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 10,137.37 บาท/ไร่ และมีต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 4,428.28 บาท/ไร่

3. ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย

3.1 ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไยของเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ เกษตรกรตอบถูกต้องเฉลี่ย 12.54 ข้อ ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 50.0 มีความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไยในระดับมากที่สุด ในประเด็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การตัดแต่งข้อผลทำให้น้ำหนักเฉลี่ยต่อผลและขนาดผล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

มากกว่าต้นที่ไม่ได้ตัดข้อ ลำไยที่ผ่านการตัดแต่งข้อผลทำให้สะดวกต่อการคัดขนาดและคัดเกรด และข้อดีของการตัดแต่งข้อผลคือ ปริมาณน้ำหนักผลผลิตต่อต้นไม่ลดลง

3.2 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย โดยภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับน้อย โดยเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อมวลชนและสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย พบว่า ความคิดเห็นเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับความคิดเห็นด้านผลผลิตมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการผลิต และ ด้านการตลาดและราคา ตามลำดับ โดยเห็นมีความคิดเห็นมากที่สุดใน 3 ประเด็นแรก ได้แก่ การคัดเกรดง่าย และรวดเร็ว รองลงมาคือ สะดวกในการเก็บเกี่ยวและลำไยเกรด AA มากขึ้น ตามลำดับ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร (Y)

n = 198

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	1.182	3.766	0.000
X ₁ = อายุ (ปี)	-0.003	-0.849	0.397
X ₂ = ระดับการศึกษา	0.104	4.894**	0.000**
X ₃ = ประสบการณ์การปลูกลำไย (ปี)	0.011	3.374**	0.001**
X ₄ = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	0.046	2.054*	0.041*
X ₅ = จำนวนการเข้าร่วมประชุม/อบรมในปี 2564 (ครั้ง)	-0.020	-1.084	0.280
X ₆ = ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย (ไร่)	-0.012	-3.135**	0.002**
X ₇ = ปริมาณผลผลิตลำไยในปี 2564 (กิโลกรัม/ไร่)	0.000	1.784	0.076
X ₈ = ราคาเฉลี่ยของลำไยที่ขายได้ในปี 2564 (บาท/กิโลกรัม)	0.011	0.942	0.348
X ₉ = รายได้ในการขายลำไยในปี 2564 (บาท/ไร่)	1.027E-5	0.977	0.330
X ₁₀ = ต้นทุนการผลิตลำไยในปี 2564 (บาท/ไร่)	-4.499E-5	-3.466**	0.001**
X ₁₁ = ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย	0.132	6.776**	0.000**
R² = 0.594 SEE = 0.304 F = 24.751 Sig. of F = 0.000			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรจำนวน 11 ตัวแปร ($X_1 - X_{11}$) ที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร (Y) พบว่า ระดับการศึกษา (Sig. = 0.000) ประสบการณ์การปลูกลำไย (Sig. = 0.0001) ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย (Sig. = 0.002) ต้นทุนการผลิตลำไย (Sig. = 0.001) ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย (Sig. = 0.000) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (Sig. = 0.041) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัย ตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรข้างต้น สามารถพยากรณ์โดยมีผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรได้ร้อยละ 59.40 และ ร้อยละ 40.60 เกิดจากอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับตัวแปรด้านอายุ (Sig. = 0.397) จำนวนการร่วมประชุม/อบรม (Sig. = 0.280) ปริมาณผลผลิตลำไย (Sig. = 0.076) ราคาเฉลี่ยของลำไย (Sig. = 0.348) และรายได้ในการขายลำไย (Sig. = 0.330) ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร

ตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา (X_2) ประสบการณ์การปลูกลำไย (X_3) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_4) ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย (X_6) ต้นทุนการผลิตลำไย (X_{10}) และความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย (X_{11}) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร (Y) ดังนั้นเมื่อทราบค่าคงที่ (Constant, a) เท่ากับ 1.182 ทราบค่าน้ำหนักของตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร ซึ่งอยู่ในรูปของคะแนนดิบ (b) และทราบน้ำหนักของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน (β) จึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$Y = 1.182 - 0.003X_1 + 0.104X_2 + 0.011X_3 + 0.046X_4 - 0.020X_5 - 0.012X_6 + 0.000X_7 + 0.011X_8 + 1.027E-5X_9 - 4.499E-5X_{10} + 0.132 X_{11}$$

จากสมการ สรุปได้ว่า อายุ จำนวนการเข้าร่วมประชุม/อบรม ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย และต้นทุนการผลิตลำไย ที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรลดลง และระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูกลำไย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปริมาณผลผลิตลำไย ราคาเฉลี่ยของลำไยที่ขายได้ รายได้ในการขายลำไย และความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไยที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย

5.1 ปัญหาที่เกษตรกรพบในการตัดแต่งข้อผลลำไย มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกร ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านทรัพยากรเพื่อการผลิต และด้านการผลิตและการตลาด ในภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่เกษตรกรพบในการตัดแต่งข้อผลลำไยมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นของปัญหา ได้แก่ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในการตัดแต่งข้อผลลำไย การตัดแต่งข้อผลลำไยทำให้ต้นทุนในการผลิตลำไยเพิ่มมากขึ้น และต้นทุนสูงเกินไป ทำให้การตัดแต่งข้อผลเป็นไปได้ค่อนข้างยากตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกร ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านทรัพยากรเพื่อการผลิต และด้านการผลิตและการตลาด ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก โดยข้อเสนอแนะที่เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุด คือ ข้อเสนอแนะด้านการผลิตและการตลาด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นของปัญหา ได้แก่ ควรมีการสร้างการรับรู้ให้แก่เกษตรกรทราบว่า การตัดแต่งข้อผลลำไยนั้นทำให้มีสัดส่วนของผลผลิตเกรด A เพิ่มมากขึ้น แสดงถึงรายได้ที่มากขึ้นตามด้วย ควรมีการสร้างจุดเรียนรู้ใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

พื้นที่ และมีแปลงให้เกษตรกรได้ทดลองฝึกปฏิบัติ และควรมีการถ่ายทอดความรู้ เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตลำไยคุณภาพ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 59.47 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรินทร์ ต้นเส้า (2562, น. 112) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ลำไยในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า มีอายุเฉลี่ย 56.83 ปี ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ จำวงศ์ (2558, น. 49) ศึกษาการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกรอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 ถึง 50 ปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ทำสวนลำไยในอำเภอป่าซาง อยู่ในวัยสูงอายุ มีการทำสวนลำไยและยึดอาชีพทำสวนลำไยเป็นหลักมาเป็นระยะเวลายาวนาน และแรงงานวัยหนุ่มสาวนิยมไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรม

เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพร ลำน้อย (2557 น. 48) ได้ศึกษาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ได้รับการศึกษาน้อย

เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกลำไยเฉลี่ย 21.39 ปี ไม่สอดคล้องกับพัชรา แสนสุข (2554, น. 34) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนลำไยเฉลี่ย 16.96 ปี และภาวิณี ศรีทองแท้ (2558, น. 71) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกลำไยของเกษตรกร ในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีประสบการณ์ในการปลูกลำไย 10–20 ปี อาจเป็นเพราะอำเภอป่าซาง มีพืชเศรษฐกิจหลักคือ ลำไย มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เหมาะสม จึงทำให้มีการปลูกลำไยสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน เกษตรกรจึงมีประสบการณ์ค่อนข้างมาก

2. สภาพการผลิต การตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพ และการตลาดลำไย

เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.52 ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2557, น. 49) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 6.54 ไร่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี นันตะสิงห์ (2562, น. 85) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลลำไยของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ลำไยในอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 8.73 ไร่ อาจเป็นเพราะอำเภอป่าซางเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตลำไยมานานตั้งแต่ในอดีต และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย

เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตลำไยในปี 2564 เฉลี่ย 1,637.86 กิโลกรัม/ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี นันตะสิงห์ (2562, น. 79) พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,434 กิโลกรัมต่อไร่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสรินทร์ ต้นเส้า (2562, น. 113) พบว่า มีผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,128.57 กิโลกรัมต่อไร่ อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ต้นลำไยมีอายุเยอะ ทรงพุ่มกว้าง ทำให้มีผลผลิตลำไยเยอะ

เกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยในปี 2564 เฉลี่ย 10,137.37 บาท/ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวรรณ วังโน (2556, น. 35) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 12,673.45 บาทต่อไร่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ซึ่งไม่สอดคล้องกับเฉลิมพร ลำน้อย (2557, น. 65) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 27,660.50 บาทต่อไร่ อาจเป็นเพราะว่าราคาผลผลิตตกต่ำ และผลผลิตของเกษตรกรมีการติดผลดก ผลขนาดเล็ก เปลือกบาง ทำให้ผลลำไยแตกเสียหาย ต้องเก็บผลผลิตก่อนอายุเก็บเกี่ยวทำให้ได้ผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ จึงขายได้ในราคาถูก

เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลำไยในปี 2564 เฉลี่ย 4,428.28 บาท/ไร่ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี นันตะสิงห์ (2562, น. 85) พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลำไย เฉลี่ย 13,375 บาทต่อไร่ อาจเป็นเพราะปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้นสวนทางกับภาวะเศรษฐกิจที่รายได้เท่าเดิมรายจ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรต้องลดปัจจัยการผลิต และลดต้นทุนการผลิต เช่น ผสมปุ๋ย ผสมธาตุอาหารใช้เอง เป็นต้น

3. ความรู้ และแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย

3.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี นันตะสิงห์ (2562, น. 86) พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลลำไย ในระดับดีที่มากที่สุด อาจเป็นเพราะเกษตรกรได้เข้ารับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากขึ้นทำให้มีระดับความรู้เพิ่มขึ้น

3.2 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไยจากสื่อกิจกรรมมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศณาธิป คำวัง (2553, น. 84) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเอกสารวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ อาจเป็นเพราะว่าสื่อกิจกรรมสามารถทำให้เกษตรกรจดจำและนำความรู้ไปใช้ได้ง่าย

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจากตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร พบว่ามี 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และมี 5 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูกลำไย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ต้นทุนการผลิตลำไย และความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย ตามลำดับ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

4.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะว่าการมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากก็จะเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันมากขึ้น อีกทั้งการตัดแต่งข้อผลลำไยจำเป็นต้องใช้แรงงานคนที่เพียงพอในการปฏิบัติงานในแปลง ซึ่งการมีสมาชิกในครัวเรือนมากนั้นก็จะช่วยลดการจ้างแรงงานซึ่งเป็นการลดต้นทุนให้น้อยลงด้วย

4.2 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงขึ้น ทำให้มีมุมมองและทัศนคติที่กว้างขึ้น สามารถเปิดรับและเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นการตัดแต่งข้อผลลำไยมากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

4.3 ประสิทธิภาพการปลูกลำไย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อมีประสิทธิภาพการปลูกลำไยเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพการปลูกลำไย จะผ่านการเรียนรู้และสังเกตการติดผลของลำไย ซึ่งหากมีการตัดแต่งข้อผลลำไยจะทำให้ผลลำไยในช่อนั้นได้รับสารอาหารที่เพียงพอส่งผลให้ลำไยมีคุณภาพดีขึ้น

4.4 ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากหากมีพื้นที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้น จะทำให้เกษตรกรต้องใช้แรงงานในการตัดแต่งข้อผลลำไยจำนวนมาก ก่อให้เกิดต้นทุนในการผลิตลำไย ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยลดน้อยลง

4.5 ต้นทุนการผลิตลำไย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อมีต้นทุนการผลิตลำไยเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มลดลง อาจเป็นเพราะว่าการตัดแต่งข้อผลลำไยต้องมีการจ้างแรงงานในการตัดแต่ง ซึ่งเกษตรกรต้องมีต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้เกษตรกรไม่กล้าเสี่ยงลงทุน ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย

4.6 ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไยให้กับเกษตรกรเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากหากเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้น เช่น มีโอกาสได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย โดยการอบรมฝึกปฏิบัติ หรือทัศนศึกษาดูแปลงผลิตของเกษตรกรที่ทำการตัดแต่งข้อผลแล้วประสบความสำเร็จ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้มีความรู้และผู้ที่มีประสบการณ์ในการตัดแต่งข้อผล จนทำให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นว่าการตัดแต่งข้อผลจะสามารถทำให้ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย

5.1 ระดับของปัญหาที่เกษตรกรพบในการตัดแต่งข้อผลลำไย พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหที่พบในการตัดแต่งข้อผลลำไยอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวณี นันตะสิงห์ (2562, น. 87) พบว่า เกษตรกรมีปัญหในการตัดแต่งข้อผลลำไยในภาพรวมระดับมาก โดยมีปัญหามากที่สุดในประเด็น ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในการตัดแต่งข้อผลลำไย อาจเป็นเพราะการตัดแต่งข้อผลลำไยต้องมีการจ้างแรงงานในการตัดแต่ง ทำให้มีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น สวนทางกับราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ทำให้เกษตรกรไม่กล้าเสี่ยงตัดแต่งข้อผลลำไย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไย พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี นันตะสิงห์ (2562, น. 87) พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยด้วยการตัดแต่งข้อผลลำไยของเกษตรกรในระดับมากที่สุด โดยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุดในระดับเห็น ควรนำเกษตรกรไปดูงานแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้ในแปลงของตนเอง อาจเป็นเพราะเกษตรกรขาดแรงจูงใจในการตัดแต่งข้อผล การไปดูแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ จะทำให้เกษตรกรสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้เห็นข้อแตกต่างของการตัดแต่งข้อผล เมื่อเกิดแรงบันดาลใจเกษตรกรจะเริ่มสนใจนำไปปฏิบัติในแปลงของตนเองได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีอายุเฉลี่ย 59.47 ปี ซึ่งเป็นผู้สูงวัย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่งผลไปสู่การเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ค่อนข้างยาก ดังนั้น เกษตรกรควรมีการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

1.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ การอบรม การประชุม/สัมมนา การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา และการจัดนิทรรศการ ดังนั้นเกษตรกรควรมีการเพิ่มพูนแหล่งความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น สื่อออนไลน์ เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในยุคที่เกษตรกรใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ เว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็ช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ได้รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

1.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหที่พบในการตัดแต่งข้อผลลำไยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดมากที่สุด ได้แก่ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในการตัดแต่งข้อผลลำไย การตัดแต่งข้อผลลำไยทำให้ต้นทุนในการผลิตลำไยเพิ่มมากขึ้น ต้นลำไยสูงเกินไป ทำให้การตัดแต่งข้อผลเป็นไปได้ค่อนข้างยาก การตัดแต่งข้อผลลำไยมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ยุ่งยากและเสียเวลา และต้นลำไยติดผลน้อย (ติดผลน้อยกว่า 60 ผลต่อข้อ) ดังนั้นเกษตรกรควรต้องมีการปรับตัว นำเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลลำไยมาปรับใช้ เพื่อให้การผลิตลำไยมีคุณภาพ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ เกษตรกรต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่การผลิตลำไยให้เพียงพอต่อจำนวนแรงงาน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการขายแบบเหมาสวนเป็นการเก็บเกี่ยวคัดบรรจุเพื่อจำหน่ายเอง

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่นักส่งเสริมการเกษตรควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงสื่อของเกษตรกรโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่นั้นๆ หรือใช้สื่อผสมเพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย เพื่อให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้จริง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

1.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาด ประเด็น ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในการตัดแต่งข้อผลลำไย มากเป็นอันดับหนึ่งดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผล ทั้งวิธีการและประโยชน์ที่ได้จากการตัดแต่งข้อผล และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการตัดแต่งและไม่ตัดแต่งข้อผล เช่น ต้นทุนที่เกษตรกรลงทุนในการตัดแต่งข้อผลมีความคุ้มค่ากับรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น กว่าที่ไม่ตัดแต่งข้อผลในกรณีที่ลำไยติดผลดก ซึ่งรูปแบบการส่งเสริมอาจทำในรูปแบบการทำแปลงเรียนรู้การตัดแต่งข้อผลลำไยร่วมกับผู้นำชุมชนที่เกษตรกรในพื้นที่ให้ความสนับสนุน เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเชื่อและนำไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง

1.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะว่าควรนำเกษตรกรไปดูงานแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีการส่งเสริมการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเชื่อด้านเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผล เห็นถึงข้อดีของการตัดแต่งข้อผล และโน้มน้าวให้เกษตรกรทดลองปฏิบัติในแปลงของตนเอง

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้น ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรจะมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นสถาบันการศึกษาในพื้นที่ควรมีหลักสูตรการผลิตลำไยคุณภาพ โดยให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพโดยเฉพาะการประเมินการติดดอกของผลผลิตลำไย การตัดแต่งข้อผล และธุรกิจการบริการด้านการเกษตร เพื่อสามารถออกไปเป็นผู้ให้บริการแก่เกษตรกรได้

1.3.2 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาด ประเด็น ขาดแรงจูงใจในการทำการตัดแต่งข้อผลลำไย และเสียดายผลผลิตลำไยที่จะทำการตัดแต่งข้อผล ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสร้างแรงจูงใจโดยการจัดประกวดสวนลำไยที่มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย และมีการประชาสัมพันธ์ยกย่องเชิดชูเกียรติของเกษตรกรที่ได้รับรางวัล เพื่อเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

1.3.3 จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อราคาเฉลี่ยของลำไยที่ขายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการบูรณาการงานร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานแบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ร่วมกับการใช้แนวคิดตลาดนำการผลิต และมีการกำกับและควบคุมราคาลำไยให้เป็นมาตรฐานทั่วประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกรอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ควรขยายผลการศึกษาไปยังอำเภออื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มคุณภาพลำไยของเกษตรกร ว่าแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสื่อ การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการตัดแต่งข้อผลลำไย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนาการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลลำไยต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

2.4 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับช่องทางการจำหน่ายลำไยคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรได้รู้ถึงแหล่งรับซื้อ
ผลผลิต กระบวนการในการรับซื้อ ซึ่งสามารถทำให้เกษตรกรได้เข้าถึงการเชื่อมโยงการตลาดลำไยคุณภาพได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คนาธิป คำวัง. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จันทร์เพ็ญ จำวงศ์. (2558). การผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกรอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิมพร ลำน้อย. (2560). การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธีรวรรณ วั่งใน. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรภายใต้โครงการนาร่องเขต
ส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- บุหงา จินดาวานิชสกุล. (2561). แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดูจังหวัดสระแก้ว.
(วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พัชรา แสนสุข. (2554). การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พาวิน มะโนชัย, ธีรณัฐ เจริญกิจ, ยุทธนา เขาสุเมรุ, จิรนนท์ เสนานานู, วิยะดา ชัยเวช, วินัย วิริยะอลงกรณ์ (2561). คู่มือการ
ผลิตลำไยนอกฤดูและการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตลำไย. เชียงใหม่: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การ
มหาชน).
- ภาวิณี นันตะสิงห์. (2563). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลลำไยของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ลำไย
ในอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภาวิณี ศรีทองแท้. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกลำไยของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัด
เชียงใหม่ (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สรินทร์ ต้นเส้า. (2563). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ลำไยใน
อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผลผลิต ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ รายอำเภอปี 2563. สำนักงาน
เศรษฐกิจการเกษตร.